

Aanbeveling met betrekking tot het gebruik van sociale media door de advocaat

In deze aanbeveling wordt met ‘sociale media’ bedoeld, websites en toepassingen die het de gebruiker mogelijk maken om informatie te delen of om deel te nemen aan een social netwerk. Daarbij kan dit zonder of met minimale tussenkomst van een (professionele) redacteur en in principe zonder toezicht op de inhoud van de informatie. Dit kan op allerlei manieren :

- sociale netwerksites zoals Facebook, Twitter en LinkedIn ;
- fora en commentaarruimten ;
- video- en fotodeelwebsites zoals Flickr, Instagram en YouTube ;
- webshops ;
- andere openbare informatieverbreiding en -uitbouw zoals Wikipedia.

1. Algemeen

Sociale media worden steeds vaker ook beroepsmatig gebruikt. Gebruikers van advocatendiensten verwachten ook al maar meer dat de advocaten deze en andere nieuwe technieken integreren in hun dienstverlening.

Sociale media kunnen best bijdragen aan de goede werking van de advocatuur, bijvoorbeeld om de diensten die zij kan leveren beter bekend te maken.

Het gebruik ervan kan ook de toegankelijkheid tot advocatendiensten verbeteren. Netwerking op nationaal en internationaal niveau wordt eenvoudiger, en komt zo in het bereik van elke advocaat.

Sociale media kunnen ook een manier zijn waarop meningen kunnen worden bekend gemaakt en ter discussie kunnen worden gesteld. Ervaringen kunnen worden uitgewisseld.

Maar deze voordelen mogen niet uit het oog doen verliezen dat er risico's aan verbonden zijn. Zo dreigt de grens tussen privé deelname aan sociale media en beroepsmatig gebruik ervan te vervagen.

En de snelheid waarmee kan worden gereageerd op berichten die via sociale media worden verspreid, leidt soms tot te snel en te ondoordacht reageren.

De advocaat moet zijn cliënt erop wijzen dat als hij zijn advocaat wil contacteren via sociale media, de advocaat niet kan garanderen dat zijn informatie even vertrouwelijk bewaard wordt dan wanneer de cliënt naar kantoor komt. Dit is het gevolg van de algemene voorwaarden waaraan de advocaat onderworpen is. Als de cliënt hiermee niet akkoord gaat, moet hij zijn advocaat op kantoor consulteren.

Deze aanbeveling heeft tot doel om deze risico-aspecten van de deelname aan sociale media onder de aandacht te brengen.

2. Deontologische aspecten

Deontologische regels gelden natuurlijk ook bij deelname aan sociale media. In het bijzonder spelen daarbij een rol de deontologische plichten met betrekking tot:

- het beroepsgeheim, zoals hoofdzakelijk geregeld in de artikelen 18 e.v. Codex¹;
- optreden in de media, zoals hoofdzakelijk geregeld in de artikelen 156 e.v. Codex;
- de publiciteit, zoals hoofdzakelijk geregeld in de artikelen 82 e.v. Codex²;
- de confraterniteit. Zoals hoofdzakelijk geregeld in de artikelen 97 e.v. Codex.

3. De relatie cliënt-advocaat

Op zich is het niet verboden om een cliëntenrelatie tot stand te brengen via sociale media. Maar de advocaat moet daarbij wel bijzondere aandacht hebben voor zowel de wettelijke als de deontologische verplichtingen. De wettelijke verplichtingen zijn onder meer in het Wetboek Economisch Recht opgenomen³ evenals in de witwaswetgeving^{4,5}.

¹ Wat niet mag doen vergeten dat het ook wettelijk is beschermd.

² Wat niet mag doen vergeten dat er ok vele wettelijke regelingen in verband met publiciteit bestaan.

³ Boek III, dat voorziet in een reeks algemene verplichtingen voor alle ondernemingen, Boek VI, waarin allerlei voorschriften voor consumentenbescherming zijn ingeschreven, Boek XII dat de diensten (tegen vergoeding) langs elektronische weg op afstand en op individueel verzoek van een afnemer van die dienst regelt, Boek XIV met bijzondere regels voor de vrije beroepsbeoefenaars. In elk van deze Boeken gaat veel aandacht naar onder meer de informatie die u moet geven over die dienst met betrekking tot zijn prijs, de waarborg enz.

⁴ We laten hier buiten beschouwing wanneer die wetgeving van toepassing is op advocatendiensten. Van belang is dat een identificatieplicht en een identiteitsverificatieplicht kan spelen.

⁵ Voor meer info zie H. LAMON, "Hoe verhouden de deontologie en de tucht van vrije beroepen zich tot het Wetboek van Economisch recht: de nieuwe rol van de Ordes", in *Het vrij beroep na het Wetboek van Economisch Recht* (B. PONET en G. STRAETMANS, eds.), Antwerpen, Intersentia, 2016, 229-278; D. LINDEMANS, "De

Tot de deontologische regels die een via sociale media opgebouwd of onderhouden cliëntencontract beheersen, behoren onder meer de belangenconflictenregeling. Die vereist dat u de cliënt kan identificeren om belangenconflicten te voorkomen. U mag ook geen dergelijke contracten onderhouden onder een pseudoniem: uw identiteit en uw hoedanigheid van advocaat moeten steeds kenbaar gemaakt worden.

Een curriculum vitae dat online wordt bekend gemaakt mag niet méér bevatten dan wat in de Codex omtrent c.v.'s (in publiciteit) is bepaald (in het bijzonder art. 88 Codex).

Wees ook indachtig dat sommige sociale netwerken het mogelijk maken om de plaats te kennen vanwaar u contact legt met uw cliënt. Dit kan op gespannen voet staan met uw beroepsgeheim.

Bij commentaren, opinies en reacties die dossiergebonden zijn, moet u steeds het beroepsgeheim eerbiedigen. Zelfs als de cliënt openbare of beperkt openbare⁶ communicatiekanalen gebruikt, mag daaruit niet worden afgeleid dat de cliënt u toestemming geeft om dit kanaal te gebruiken voor mededelingen van u aan hem. U moet uw cliënt erop wijzen dat als hij u wil contacteren via sociale media, u niet kan garanderen dat de informatie even vertrouwelijk bewaard wordt dan wanneer uw cliënt naar uw kantoor komt. Dit is het gevolg van de algemene voorwaarden waaraan u onderworpen bent. Als uw cliënt hiermee niet akkoord gaat, moet hij u op kantoor raadplegen.

De advocaat moet bij het geven van commentaar altijd de kiesheid respecteren: ook de vrijheid van meningsuiting van de advocaat heeft grenzen.

4. De relatie sociale netwerksite-advocaat

Lees steeds zeer aandachtig de (algemene) voorwaarden van dienstenaanbieders zoals LinkedIn, Twitter, Facebook e.d.

Voldoende frequent nazicht van de zgn "*privacy settings*" voor elk netwerk verdient aanbeveling, bijvoorbeeld om te voorkomen dat derden toegang kunnen hebben tot de informatie die u enkel wil uitwisselen met een cliënt. Denk ook aan de nieuwe verplichtingen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (beter gekend als "GDPR") zal meebrengen.

Bedenk ook dat de informatie die u via sociale media heeft bekend gemaakt, niet onmiddellijk gewist wordt en ontoegankelijk wordt van zodra u geen account meer wenst of wanneer u informatie wil wissen. Informatie wissen is overigens niet altijd mogelijk.

Hou er ook rekening mee dat aanbieders van sociale media cookies aanwenden voor allerlei doeleinden.

informatieplichten van de advocaat. Een inventaris met beknopte commentaar", in *Advocatencahier Deontologie*, nr. 6 - 2017, Brussel, Orde van Vlaamse Balies, 2017, 82.

⁶ Beperkt tot een welbepaalde groep van gebruikers.

Integratie van links (bijvoorbeeld via “knoppen” of “plug in’s”) naar sociale media in uw eigen website kan tot gevolg hebben dat u meewerkt als tussenpersoon aan mogelijk onwettig plaatsen van cookies.

5. “Vrienden” maken of “leuk vinden” op een sociale netwerksite

Er is vooreerst het al gemeld gevaar om via integratie van “knoppen” op de eigen website, waarmee kan worden gereageerd via Twitter, Facebook, e.d. mee te werken aan mogelijk ongeoorloofd plaatsen van cookies.

Verder is het niet *a priori* verboden om via sociale media contacten te leggen met andere personen uit de juridische wereld. Het leggen van contacten tussen confraters is uiteraard niet verboden. Zelfs het te vriend maken van magistraten is niet *a priori* verboden. In uitzonderlijke gevallen kan dit evenwel onkies zijn. Algemeen wordt evenwel aangenomen dat dergelijke “vriendschappen” en dergelijke “beoordelingen” als “leuk” via internetknoppen veel te vrijblijvend zijn om er enige inhoudelijke betekenis aan te kunnen toekennen.

Om die reden was het Franse Hof van Cassatie in een arrest van 5 januari 2017⁷ trouwens van oordeel dat een dergelijke “internet-vriendschap” tussen een klager (en de stafhouder) en sommige leden van de Tuchtraad geen bewijs oplevert van een vriendschap die een wraking van de tuchtrechter kan verantwoorden. In 2015 dacht de Belgische Hoge Raad voor de Justitie daar nog anders over, nadat een persoon in een echtscheidingsprocedure een gebrek aan onafhankelijkheid van een magistraat had aangeklaagd omdat die ‘bevriend’ was met de advocaat van zijn ex-vrouw.

Om problemen te vermijden kan u best een privé- en een beroepsaccount hebben, duidelijk van elkaar gescheiden.

Stafhouder Dirk LINDEMANS
29 november 2017

⁷ De bewoording « d’amis » is « (...) « aussi employé pour désigner les personnes qui acceptent d’entrer en contact par les réseaux sociaux ne renvoie pas à des relations d’amitié au sens traditionnel du terme », aldus het Hof. Over de uiteenlopende standpunten ter zake, zie ook S. VOET, « Rechters en Facebook : vind ik (niet) leuk », *RW* 2016-17, 1362 en de aldaar vermelde auteurs P. GILLAERTS, H. LAMON en andere.